

Välkommen till mångfaldens trädgård

Vi i Hallands Naturskyddsförening

hoppas att du som besökare skall trivas och få inspiration här. I denna blomrika miljö kan du komma riktigt nära fjärilar, humlor, solitärbin, blomflugor och annat levande. En fin möjlighet att studera, fotografera eller bara njuta av dem!

Rosenflockel och Bolltistel.
Illustrationer av Lennart Dahlström

Sälgen och andra viden är viktiga för tidiga fjärilar, humlor och andra bin. Den vuxna nässeljärilen utnyttjar blommorna. Larverna lever på nässlors blad. Foto: Ebba Werner

Det skyddade läget, omgivande naturbetesmarker, slätteräng, hed, skog och kärr bidrar till att detta är mångfaldens trädgård. Det vilda och det odlade berikar och kompletterar varandra. Åkervädd och brännässla finns i trädgården lika självklart och nödvändigt som lavendel och solros.

Nässeljärilens larver lever på nässlans blad medan vuxna fjärilar suger nektar i lavendelblomman. I vårt växtval föredrar vi gamla, pollen- och nektarrika sorter.

Olika blomningstider hos våra växter garanterar tillgång på blommor från tidig vår till sen höst. Kvarstående vinterståndare, bär och frukter liksom skyddande snår är en del av fåglarnas trädgård.

Men mångfaldens invånare behöver inte bara mat och skydd utan också boplatser. Med fågel- och fladdermusholkar, stekelhotell, död ved och sandslanter försöker vi motverka bostadsbristen.

Genom att odla kulturarvssperenner och E-plantor värnar vi om kulturhistoriskt intressanta växter och bevarar en genetisk mångfald. Fjädernejlika 'Marieberg', jätteprästkragen 'Bröllopsgåvan' och höstfloren 'Ingeborg från Nybro' tillhör trädgårdens kulturarvssperenner.

Det är gamla sorter odlade före 1940 i Sverige och funna i äldre trädgårdar. Doftschersminnen 'Finn', krypvidet 'Grey Carpet' och hösthallonet 'Autumn Bliss' är några av våra E-plantor. Elitplantstationen har tagit fram och testat dem under lång tid, varvid de visat sig friska och lämpade för odling i svenskt klimat.

Humlorna är viktiga pollinatörer i naturen och för många kulturväxter. De kan vara aktiva tidigt på säsongen och vid dåligt väder, eftersom de har en skyddande päls. Drottningarna behöver pollen och nektar för att bygga upp nya samhällen på våren. Sälgen och andra viden liksom krokus och vårljung är därför viktiga. Kransveronika, rosenflockel och många kryddväxter som anisisop och temynta lockar humlor senare på säsongen.

Solitärbin kan man hjälpa genom att anlägga sandbäddar och sätta upp stekelhotell, eftersom boplatser ofta saknas idag. Solitärbin är en grupp gaddsteklar, som inte bildar samhällen. Många arter lägger ägg i gångar i sand medan andra utnyttjar död ved. Sälgen och andra viden är viktiga för tidigflygande bin. Vissa arter har särskilda krav.

Vildbin, fjärilar och många andra pollinatörer är idag hotade, eftersom deras livsmiljöer med blommor och boplatser försvinner i det storskaliga, rationellt brukade landskapet, där också användning av bekämpningsmedel är ett hot. Detta innebär inte bara en förlust av biologisk mångfald utan också en stor ekonomisk förlust för samhället.

I Sverige finns det ca 2,6 miljoner privatträdgårdar, vars sammanlagda yta är lika stor som hela Blekinge. Att inspirera och utveckla dessa mot mångfaldens trädgårdar är en stor utmaning och möjlighet. – Tillsammans kan vi göra skillnad!

Foto: Sven Johansson

Foto: Bengt Paulsson

Väddsandbiet är ett vildbi med bogångar i sand. Här samlar en hona åkerväddens rosa pollen, som senare blir larvföda. Flyttblomflugan (till höger) är vanlig i många miljöer. Här i en blåklint i trädgården. Larverna lever på bladlöss.

Ullbin kan exempelvis utnyttja lam-mörons "ull" till att klä sina bohålor. Stjärnflocka, med sina grunda nektarrika blommor, attraherar citronbin, medan klockväxter ger mat och skydd åt blå-klocksbin.

Inslaget av blomflugor är stort under soliga sommarkvarnar. Många är viktiga både som pollinatörer och som föda åt andra djur. Vissa larver är stora bladlus-konsumenter. Flyttblomfluga och kompostblomfluga är vanliga här.

Fjärilarna är självklara delar av mångfaldens trädgård. Många tänker framförallt på de färgglada dagfjärilarna, som fladdrar runt blommorna soliga sommarkvarnar. Man glömmer lätt att de finns där hela året och att nattfjärilarna är vanligare än dagfjärilarna! Av Sveriges ca 2700 arter fjärilar är bara 121 dagfjärilar. Den kanske kortaste tiden i en fjärils liv är tiden som vuxen färdigutvecklad fjäril. Betydligt längre lever den ofta som ägg, larv eller puppa. Trädgården behöver därför anpassas till fjärilens olika stadier. Hungriga larver måste också hitta sina favoritväxter att äta på!

Större snabelrärmare är en nattfjäril, som här hittar nektar i en fjädernejlika. Larverna lever på mjölkörtens blad.

Vuxna nattfjärilar är i mörkret särskilt beroende av doftsinnet. De är ofta inte så färgglada som dagfjärilarna. Med stora fjäderformade antenner kan många han-nar både hitta föda och fånga in honornas lockande dofter. En del intar ingen föda under sitt korta vuxenliv, medan andra söker nektar precis som många dagfjärilar. Kaprifolens och nejlikväxters väldofter i

Strålöga och Fjärilsbuske (Buddleja)
Illustrationer av Lennart Dahlström

sommarnatten kan vara oemotståndliga för nattfjärilar.

Fjärilsbuske, solhatt och strålöga i soliga vindskyddade lägen för dagfjärilarna och kaprifol, flox, blomstertobak och nejlikväxter för nattfjärilarna är några av arterna som vi planterat. Det garanterar god nektartillgång dygnet runt i sommarträdgården!

Fåglar ger liv åt trädgården hela året.

Koltrast, rödhake, nötväcka och rödstjärt är några av alla arter som anpassat sig till trädgårdsmiljön.

Vi kan njuta av sången från bl.a. lövsångare, svarthätta, trädgårdssångare och följa fåglars häckningsbestyr och omsorg om sina ungar på nära håll. Stora mängder bladlöss och andra småkryp konsumeras: en svartvit flugsnappare kan på en dag fånga över 3000 insekter och en häckande ladusvala över en miljon insekter under en säsong.

Fåglarna uppskattar en stor variation i perennplanteringar, växter som har fröställningar kvar på vintern samt buskar och träd med bär och frukter. Honungsros och rönnbärsapel har sent mognande frukter, som sitter kvar länge på hösten, vilket kan locka sidensvansflokar, olika trastar och kanske mindre korsnäbb.

Naturskyddsföreningen
Halland

På hösten drar många fåglar runt för att hitta föda. Mindre korsnäbb på en prydnadsapel. Foto: Anita Öckner

